

แบบรายงานสรุปผลการดำเนินงานวิจัยของกรมวิชาการเกษตรที่กลุ่มเป้าหมายนำไปใช้ประโยชน์
เพื่อพัฒนาการเกษตร ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๓
(รายงานรอบ ๑๒ เดือน)

ชื่อหน่วยงาน.....สำนักวิจัยพัฒนาการอารักขาพืช.....
ผู้รับผิดชอบงานวิจัย.....นางสาวบุษราคัม..อุดมศักดิ์.....โทรศัพท์.....๐๘๑-๘๐๙-๙๒๕๒.....
E-mail..boossaracum@ yahoo.com
ผู้ประสานงานตัวชี้วัด.....นางสาวบุษราคัม..อุดมศักดิ์.....โทรศัพท์.....๐๘๑-๘๐๙-๙๒๕๒.....
E-mail..boossaracum@ yahoo.com
ชื่อเทคโนโลยี/ผลงานวิจัยที่นำไปใช้ประโยชน์...ชีวภัณฑ์บีเอสควบคุมโรคแอนแทรกคโนส (โรคกุ้งแห้ง) พริก.....

สรุปผลการดำเนินการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์เพื่อพัฒนาเกษตร

ดำเนินการขยายผลชีวภัณฑ์บีเอสควบคุมโรคแอนแทรกคโนส (โรคกุ้งแห้ง) พริก สู่ระดับชุมชน เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรสามารถเข้าถึงชีวภัณฑ์และนำไปประโยชน์ได้จริง ในพื้นที่ปลูกพริก ดังต่อไปนี้

๑) ติดตามผลการดำเนินการใช้ประโยชน์ชีวภัณฑ์บีเอส ในพื้นที่ อ.ม่วงสามสิบ อ.สำโรง และ อ.บุญทริก จ.อุบลราชธานี เพื่อควบคุมโรคแอนแทรกคโนสพริก หลังจากการพ่นชีวภัณฑ์ในช่วงระยะออกดอกพบว่าสามารถลดการเกิดโรคของแอนแทรกคโนสพริกได้ ๗๐ เปอร์เซ็นต์ ซึ่งในขณะนี้แปลงพริกใน จ.อุบลราชธานี ได้เก็บผลผลิตเสร็จสิ้นเรียบร้อยแล้ว

ภาพที่ ๑. การขยายผลชีวภัณฑ์บีเอสในแปลงปลูกพริกของเกษตรกร ในพื้นที่ จ.อุบลราชธานี

ภาพที่ ๒. การทดสอบประสิทธิภาพของชีวภัณฑ์บีเอสเพื่อควบคุมโรคแอนแทรกโนสพริกในแปลงของเกษตรกร และผลผลิตพริกของเกษตรกรใน จ.อุบลราชธานี

๒) ติดตามผลการดำเนินงานการใช้ประโยชน์ชีวภัณฑ์บีเอส ในพื้นที่ อ.บ่อพลอย จ.กาญจนบุรี เพื่อควบคุมโรคแอนแทรกโนสพริก ในขณะนี้แปลงพริกในจ.กาญจนบุรี ทั้ง 8 ไร่ อยู่ในระยะเริ่มออกดอก

ภาพที่ ๓. การขยายผลชีวภัณฑ์บีเอสในแปลงปลูกพริกของเกษตรกร ในพื้นที่ อ.บ่อพลอย จ.กาญจนบุรี

๓) ติดตามผลการดำเนินงานการใช้ประโยชน์ชีวภัณฑ์บีเอสในพื้นที่ อ.สวรรคโลก จ.สุโขทัย และ อ.เมือง จ.พิษณุโลก เพื่อควบคุมโรคแอนแทรกโนสพริก แปลงพริกของเกษตรกรมีการพ่นชีวภัณฑ์ตั้งแต่ในระยะกล้าจนกระทั่ง

ถึงช่วงระยะออกดอก ไม่พบการระบาดของโรคแอนแทรกโนสพริก ซึ่งในขณะนี้แปลงพริกใน อ.สุวรรณโลก จ.สุโขทัย และ อ.เมือง จ.พิษณุโลก อยู่ในช่วงระยะกำลังเก็บเกี่ยวผลผลิต

ภาพที่ ๔. การขยายผลชีวภัณฑ์บีเอสในแปลงเพาะกล้าพริกของเกษตรกร อ.สุวรรณโลก จ.สุโขทัย และ อ.เมือง จ.พิษณุโลก

ภาพที่ ๕. การขยายผลชีวภัณฑ์บีเอสในแปลงพริกของเกษตรกร อ.สุวรรณโลก จ.สุโขทัย และ อ.เมือง จ.พิษณุโลก

ภาพที่ ๖. การทดสอบประสิทธิภาพของชีวภัณฑ์บีเอสเพื่อควบคุมโรคแอนแทรกคโนสพริกในแปลงของเกษตรกร จ. สุโขทัย และจ. พิษณุโลก

๔) ติดตามผลการดำเนินงานการใช้ประโยชน์ชีวภัณฑ์บีเอสในพื้นที่ ต.นครเดิฐ อ.ศรีนคร จ.สุโขทัย เพื่อควบคุมโรคแอนแทรกคโนสพริกในแปลงเกษตรกรผู้ผลิตพริกส่งออก ซึ่งในขณะนี้แปลงพริกใน ต.นครเดิฐ อยู่ในช่วงระยะเก็บเกี่ยวผลผลิต และยังไม่พบการระบาดของโรคแอนแทรกคโนสพริก

ภาพที่ ๗. การขยายผลชีวภัณฑ์บีเอสในแปลงพริกของเกษตรกรผู้ผลิตพริกส่งออก ต.นครเดิฐ อ.ศรีนคร จ.สุโขทัย

ภาพที่ ๘. การทดสอบประสิทธิภาพของชีวภัณฑ์บีเอสเพื่อควบคุมโรคแอนแทรกคโนสพริกในแปลงของเกษตรกรผู้ผลิตพริกส่งออก ต.นครเดิฐ อ.ศรีนคร จ.สุโขทัย

๕) ติดตามผลการดำเนินงานการใช้ประโยชน์ชีวภัณฑ์บีเอสในพื้นที่ อ.เชียรใหญ่ จ.นครศรีธรรมราช เพื่อควบคุมโรคแอนแทรกคโนสพริกในแปลงเกษตรกร หลังจากการพ่นชีวภัณฑ์ในระยะออกดอกพบว่าสามารถลดการเกิดโรคของแอนแทรกคโนสได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ภาพที่ ๙. การขายผลชีวภัณฑ์บีเอสในแปลงพริกของเกษตรกรในพื้นที่ อ.เชียรใหญ่ จ.นครศรีธรรมราช

ภาพที่ ๑๐. ปัญหาภัยแล้ง และผลผลิตราคาตกต่ำ ส่งผลให้เกษตรกรในพื้นที่ อ.เชียรใหญ่ จ.นครศรีธรรมราช ต้องทิ้งแปลงปลูก

๖) ติดตามผลการดำเนินงานการใช้ประโยชน์ชีวภัณฑ์บีเอสในพื้นที่ อ.ควนเนียง จ.สงขลา เพื่อควบคุมโรคแอนแทรกคโนสพริกในแปลงเกษตรกร พบว่าหลังจากพ่นชีวภัณฑ์ในช่วงระยะออกดอก สามารถลดการเกิดโรคของแอนแทรกคโนสพริกได้ ๗๐ เปอร์เซ็นต์ ซึ่งในขณะนี้ได้เก็บผลผลิตเสร็จสิ้นเรียบร้อยแล้ว

ภาพที่ ๑๑. การขยายผลชีวภัณฑ์บีเอสในแปลงพริกของเกษตรกรในพื้นที่ อ.ควนเนียง จ.สงขลา

ภาพที่ ๑๒. การทดสอบประสิทธิภาพของชีวภัณฑ์บีเอสเพื่อควบคุมโรคแอนแทรกโนสพริกในแปลงของเกษตรกร จ.สงขลา

กลุ่มเป้าหมาย (จำนวนกลุ่มเป้าหมายที่นำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์พร้อมหลักฐานอ้างอิง)

การขยายผลชีวภัณฑ์บีเอสควบคุมโรคแอนแทรกโนส (โรคกุ้งแห้ง) พริก สู่ระดับชุมชน เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรสามารถเข้าถึงชีวภัณฑ์และนำไปประโยชน์ได้จริง ในพื้นที่ปลูกพริก ดังต่อไปนี้

๑. อ.ม่วงสามสิบ อ.สำโรง และ อ.บุญทริก จ.อุบลราชธานี มีจำนวนเกษตรกร ๖๑ ราย มีพื้นที่การเพาะปลูกพริกจำนวน ๖๑ ไร่
๒. อ.บ่อพลอย จ.กาญจนบุรี มีจำนวนเกษตรกร ๔ ราย มีพื้นที่การเพาะปลูกพริกจำนวน ๘ ไร่
๓. อ.สวรรคโลก จ.สุโขทัย และ อ.เมือง จ.พิษณุโลก เพื่อควบคุมโรคแอนแทรกโนสพริกในแปลงเกษตรกรจำนวน ๓ ราย ซึ่งมีพื้นที่การเพาะปลูกพริกจำนวน ๕.๕ ไร่
๔. ต.นครเดิฐ อ.ศรีนคร จ.สุโขทัย แปลงของเกษตรกรผู้ผลิตพริกส่งออก จำนวน ๔ ราย ซึ่งมีพื้นที่การเพาะปลูกพริกจำนวน ๑๐ ไร่
๕. อ.เชียรใหญ่ จ.นครศรีธรรมราช จำนวนเกษตรกร ๔ ราย มีพื้นที่การเพาะปลูกพริกจำนวน ๑.๕ ไร่
๖. อ.ควนเนียง จ.สงขลา จำนวนเกษตรกร ๕ ราย มีพื้นที่การเพาะปลูกพริกจำนวน ๑.๕ ไร่

ความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายที่มีการนำผลงานวิจัยนำไปใช้ประโยชน์

(ประเมินในรูปแบบของการสัมภาษณ์จากแบบสอบถามพร้อมทั้งวิเคราะห์ผลความพึงพอใจและการยอมรับเทคโนโลยีที่ถ่ายทอดสู่กลุ่มเป้าหมาย)

ตามแบบรายงานที่ ๑ กลุ่มเป้าหมาย จำนวน ๓๑ ราย แต่เนื่องจากปัญหาโรคแอนแทรกโนสพริกทำให้มีการขยายผลชีวภัณฑ์บีเอสในหลายพื้นที่ ซึ่งสามารถขยายงานวิจัยสู่กลุ่มเป้าหมายได้จริง ๘๑ ราย และยอมรับเทคโนโลยีร้อยละ ๑๐๐

สรุปแบบประเมินความพึงพอใจของเกษตรกรผู้ใช้ชีวภัณฑ์บีเอสควบคุมโรคแอนแทรกโนสในพริกจำนวน ๘๑ ราย ดังนี้

๑. วิธีการใช้ชีวภัณฑ์บีเอส เพื่อควบคุมโรคแอนแทรกซีสในพริก มีวิธีการที่ง่าย สะดวก และมีความปลอดภัยต่อผู้ใช้ มีระดับความพึงพอใจดังนี้

- คะแนนความพึงพอใจระดับ ๓ ร้อยละ ๖.๑๗
- คะแนนความพึงพอใจระดับ ๔ ร้อยละ ๔๑.๙๘
- คะแนนความพึงพอใจระดับ ๕ ร้อยละ ๕๑.๘๕

คะแนนความพึงพอใจของเกษตรกรมากถึงมากที่สุด ต่อวิธีการใช้ชีวภัณฑ์บีเอส เพื่อควบคุมโรคแอนแทรกซีสในพริก มีวิธีการที่ง่าย สะดวก และมีความปลอดภัยต่อผู้ใช้ เท่ากับ ๙๓.๘๓ เปอร์เซนต์

๒. มีความพึงพอใจต่อการได้รับคำแนะนำวิธีการใช้ชีวภัณฑ์บีเอส เพื่อควบคุมโรคแอนแทรกซีสในพริก มีระดับความพึงพอใจดังนี้

- คะแนนความพึงพอใจระดับ ๓ ร้อยละ ๖.๑๗
- คะแนนความพึงพอใจระดับ ๔ ร้อยละ ๓๐.๘๗
- คะแนนความพึงพอใจระดับ ๕ ร้อยละ ๖๒.๙๖

คะแนนความพึงพอใจของเกษตรกรมากถึงมากที่สุด ต่อการได้รับคำแนะนำวิธีการใช้ชีวภัณฑ์บีเอส เพื่อควบคุมโรคแอนแทรกซีสในพริก เท่ากับ ๙๓.๘๓ เปอร์เซนต์

๓. ชีวภัณฑ์บีเอสสามารถควบคุมโรคแอนแทรกซีสในพริกได้ดี มีระดับความพึงพอใจดังนี้

- คะแนนความพึงพอใจระดับ ๓ ร้อยละ ๑๗.๒๘
- คะแนนความพึงพอใจระดับ ๔ ร้อยละ ๔๘.๑๕
- คะแนนความพึงพอใจระดับ ๕ ร้อยละ ๓๔.๕๗

คะแนนความพึงพอใจของเกษตรกรมากถึงมากที่สุด ต่อชีวภัณฑ์บีเอสสามารถควบคุมโรคแอนแทรกซีสในพริกได้ดี เท่ากับ ๘๒.๗๒ เปอร์เซนต์

๔. ต้นพริกมีผลผลิตเพิ่มขึ้นและสามารถเก็บผลพริกได้หลายรุ่นเมื่อเปรียบเทียบกับการใช้ชีวภัณฑ์บีเอส และวิธีการเดิม มีระดับความพึงพอใจดังนี้

- คะแนนความพึงพอใจระดับ ๓ ร้อยละ ๑๙.๗๕
- คะแนนความพึงพอใจระดับ ๔ ร้อยละ ๕๑.๘๕
- คะแนนความพึงพอใจระดับ ๕ ร้อยละ ๒๘.๔๐

คะแนนความพึงพอใจของเกษตรกรมากถึงมากที่สุด ต่อต้นพริกมีผลผลิตเพิ่มขึ้นและสามารถเก็บผลพริกได้หลายรุ่นเมื่อเปรียบเทียบกับการใช้ชีวภัณฑ์บีเอส และวิธีการเดิม เท่ากับ ๘๐.๒๕ เปอร์เซนต์

๕. ชีวภัณฑ์บีเอส ช่วยเพิ่มรายได้ และลดต้นทุนในการผลิตพริก มีระดับความพึงพอใจดังนี้

- คะแนนความพึงพอใจระดับ ๓ ร้อยละ ๗.๔๑
- คะแนนความพึงพอใจระดับ ๔ ร้อยละ ๔๘.๑๕
- คะแนนความพึงพอใจระดับ ๕ ร้อยละ ๔๔.๔๔

คะแนนความพึงพอใจของเกษตรกรมากถึงมากที่สุด ต่อชีวภัณฑ์บีเอส ช่วยเพิ่มรายได้ และลดต้นทุนในการผลิตพริก เท่ากับ ๙๒.๕๙ เปอร์เซ็นต์

๖. มีความพึงพอใจต่อประสิทธิภาพของชีวภัณฑ์บีเอส ในการควบคุมโรคแอนแทรกคโนสพริก มีระดับความพึงพอใจดังนี้

- คะแนนความพึงพอใจระดับ ๓ ร้อยละ ๙.๘๗
- คะแนนความพึงพอใจระดับ ๔ ร้อยละ ๓๙.๕๑
- คะแนนความพึงพอใจระดับ ๕ ร้อยละ ๕๐.๖๒

คะแนนความพึงพอใจของเกษตรกรมากถึงมากที่สุด ต่อความพึงพอใจต่อประสิทธิภาพของชีวภัณฑ์บีเอส ในการควบคุมโรคแอนแทรกคโนสพริก เท่ากับ ๙๐.๑๓ เปอร์เซ็นต์

๗. มีความพึงพอใจชีวภัณฑ์บีเอส และต้องการใช้ชีวภัณฑ์ชนิดนี้ในการควบคุมโรคแอนแทรกคโนสพริกต่อไป มีระดับความพึงพอใจดังนี้

- คะแนนความพึงพอใจระดับ ๓ ร้อยละ ๓.๗๐
- คะแนนความพึงพอใจระดับ ๔ ร้อยละ ๔๐.๗๔
- คะแนนความพึงพอใจระดับ ๕ ร้อยละ ๕๕.๕๖

คะแนนความพึงพอใจของเกษตรกรมากถึงมากที่สุด ต่อความพึงพอใจชีวภัณฑ์บีเอส และต้องการใช้ชีวภัณฑ์ชนิดนี้ในการควบคุมโรคแอนแทรกคโนสพริกต่อไป เท่ากับ ๙๖.๓๐ เปอร์เซ็นต์

ผลลัพธ์ของกลุ่มเป้าหมายจากการนำผลงานวิจัยไปใช้ เมื่อเปรียบเทียบกับก่อนนำไปใช้

ผลลัพธ์ของเป้าหมายก่อนนำชีวภัณฑ์บีเอสควบคุมโรคแอนแทรกคโนสพริกไปใช้ พบว่าแปลงที่มีการระบาดของโรครุนแรงไม่สามารถเก็บผลผลิตได้ หลังจากที่มีการนำชีวภัณฑ์บีเอสควบคุมโรคแอนแทรกคโนสพริกไปใช้ พบการลดการระบาดของโรคแอนแทรกคโนสพริกในแปลงเกษตรได้มากกว่า 70 เปอร์เซ็นต์

เมื่อเปรียบเทียบต้นทุนก่อนมีการนำผลงานวิจัยไปใช้ กับหลังนำผลงานวิจัยไปใช้ เช่น กลุ่มของเกษตรกรในแปลงพริกชี้ฟ้า จังหวัดสุโขทัย จำนวน 5 ราย พบว่ามีค่าเฉลี่ยต้นทุนการผลิตก่อนนำผลงานวิจัยไปใช้ (ค่าไถ+ยกร่อง+แปลงปลูก, ค่าแรง, ค่าเมล็ดพันธุ์, ค่าปุ๋ย, ค่าสารเคมีป้องกันกำจัดวัชพืช+สารเคมีป้องกันกำจัดแมลง+สารเคมีป้องกันกำจัดโรคพืช) เท่ากับ 20,124 บาท/ไร่ ส่วนต้นทุนหลังจากการนำชีวภัณฑ์บีเอสควบคุมโรคแอนแทรกคโนสพริกไปใช้ (ค่าไถ+ยกร่อง+แปลงปลูก, ค่าแรง, ค่าเมล็ดพันธุ์, ค่าปุ๋ย, ค่าสารเคมีป้องกันกำจัดวัชพืช+สารเคมีป้องกันกำจัดแมลง+ชีวภัณฑ์บีเอสควบคุมโรคแอนแทรกคโนสพริก) เท่ากับ 20,624 บาท/ไร่ และเมื่อเปรียบเทียบจำนวนผลผลิตของกลุ่มเป้าหมาย พบว่าก่อนและหลังจากการนำผลงานวิจัยไปใช้มีค่าเฉลี่ยผลผลิตเท่ากับ 726 และ 741 กิโลกรัม/ไร่ ตามลำดับ นอกจากนี้ยังพบว่าก่อนและหลังจากการนำผลงานวิจัยไปใช้มีค่าเฉลี่ยรายได้สุทธิเท่ากับ 9,026 และ 8,526 บาท/ไร่ ตามลำดับ (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 ผลลัพธ์ของกลุ่มเป้าหมายก่อนและหลังจากการนำผลงานวิจัยไปใช้ในแปลงปลูกพริกชี้ฟ้า จังหวัดสุโขทัย ประจำปี 2563

เกษตรกร	ต้นทุน		รายได้		รายได้สุทธิ		ผลผลิต	
	(บาท/ไร่)		(บาท/ไร่)		(บาท/ไร่)		(กิโลกรัม/ไร่)	
	ก่อนใช้	หลังใช้	ก่อนใช้	หลังใช้	ก่อนใช้	หลังใช้	ก่อนใช้	หลังใช้
นางยวน เกตุบาง	19,730	20,230	30,000	30,000	10,270	9,770	834	855
นางดวงใจ อินเพ็ชร	13,570	14,070	24,000	24,000	10,430	9,930	790	800
นางสาวน้ำฝน เลื่อนลอย	25,240	25,740	30,000	30,000	4,760	4,260	585	600
นางเสนาะ ประถม	23,080	23,580	33,750	33,750	10,670	10,170	730	750
นางสาวกรรณิกา สุริยะใหม่	19,000	19,500	28,000	28,000	9,000	8,500	690	700
เฉลี่ย	20,124	20,624	29,150	29,150	9,026	8,526	726	741

ปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินงาน

เนื่องจากการที่กรมวิชาการเกษตรถูกตัดงบประมาณลง และสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-๑๙ ทำให้ สอพ. และหน่วยงานในพื้นที่ ไม่สามารถประสานงานและให้คำแนะนำกับเกษตรกรในพื้นที่ได้ตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ นอกจากนี้ยังมีการปิดด่านชายแดนระหว่างไทยและมาเลเซีย ทำให้เกษตรกรที่ปลูกพริกในจังหวัดสงขลาไม่สามารถส่งออกไปยังประเทศมาเลเซียได้ ส่งผลให้ราคาผลผลิตตกต่ำ ประกอบกับเกิดปัญหาภัยแล้งในพื้นที่ต่างๆ เช่น ต.นครเดิฐ ประสบปัญหาภัยแล้งต้องมีการปลูกซ่อมแซมต้นพริกใหม่ เช่นเดียวกับ อ.บ่อพลอย จ.กาญจนบุรี ต้องเลื่อนการปลูกพริกมาเป็นเดือนมิถุนายน ๒๕๖๓ ที่ผ่านมา และใน อ.เขยริใหญ่ จ.นครศรีธรรมราชนั้น ประสบปัญหาภัยแล้งเช่นเดียวกันประกอบกับราคาผลผลิตตกต่ำ ทำให้เกษตรกรต้องทิ้งแปลงปลูก

ข้อเสนอแนะ/แนวทางการขยายผลงานวิจัยสู่กลุ่มเป้าหมาย

ดำเนินการขยายผลชีวภัณฑ์บีเอสควบคุมโรคแอนแทรกคโนส (โรคกุ้งแห้ง) พริก สู่ระดับชุมชน เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรสามารถเข้าถึงชีวภัณฑ์และนำไปประโยชน์ได้จริง ซึ่งทาง สอพ.และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมมือในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น และสร้างการรับรู้และวิธีการใช้เทคโนโลยีการป้องกันกำจัดโรคแอนแทรกคโนสพริกให้แก่เกษตรกรผู้ปลูกพริก

เอกสารหลักฐานการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ (หลักฐานประกอบขั้นตอนการดำเนินงาน เช่น หนังสือคำสั่ง รายงานการประชุม รายชื่อกลุ่มเป้าหมาย เอกสารเผยแพร่ แบบสอบถาม)

๑. รายชื่อเกษตรกรกลุ่มเป้าหมาย จำนวน ๘๑ ราย ดังนี้

- เกษตรกรจำนวน ๖๑ ราย ใน อ.ม่วงสามสิบ อ.สำโรง และ อ.บุณฑริก จ.อุบลราชธานี
- เกษตรกรจำนวน ๔ ราย ใน อ.บ่อพลอย จ.กาญจนบุรี
- เกษตรกรจำนวน ๓ ราย ใน อ.สวรรคโลก จ.สุโขทัย และ อ.เมือง จ.พิษณุโลก
- เกษตรกรผู้ผลิตพริกส่งออกจำนวน ๔ ราย ใน ต.นครเดิฐ อ.ศรีนคร จ.สุโขทัย
- เกษตรกรจำนวน ๕ ราย ใน อ.เขียวใหญ่ จ.นครศรีธรรมราช
- เกษตรกรจำนวน ๕ ราย ใน อ.ควนเนียง จ.สงขลา

๒. แบบสอบถาม จำนวน ๘๑ ชุด